

**T.C. MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI**

SOSYAL BİLGİLER DERSİ

ÖĞRETİM PROGRAMI

(4, 5, 6 VE 7. SINIFLAR)

TÜRKİYE YÜZYILI
MAARİF MODELİ
2024

6. SINIF

1. ÖĞRENME ALANI: BİRLİKTE YAŞAMAK

Bu öğrenme alanında öğrencilerin dâhil olduğu grupların ve bu gruplardaki rollerinin zaman içerisinde değişebileceğini algılamak, kültürel bağların önemini kavramak ve toplumsal sorunların çözümüne yönelik öneriler geliştirebilmek için bilgi ve beceriler kazanmaları amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 16

ALAN BECERİLERİ SBAB5 Sosyal Katılım (SBAB5.4 Müzakere Etme)(SB.6.1.3)

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.10. Çıkarım Yapma (SB.6.1.1)
KB2.14. Yorumlama (SB.6.1.2)

EĞİLİMLER E1.4. Kendine İnanma (Öz Yeterlilik), E2.2. Sorumluluk, E2.3. Girişkenlik, E3.3. Yaratıcılık, E3.5. Açık Fikirlilik, E3.11. Özgün Düşünme

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği, SDB2.3. Sosyal Farkındalık, SDB3.1. Uyum, SDB3.3. Sorumlu Karar Verme

Değerler D2. Aile Bütünlüğü, D5. Duyarlılık, D16. Sorumluluk, D19. Vatanseverlik

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık, OB5. Kültür Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER Görsel Sanatlar, Bilişim Teknolojileri ve Yazılım, Türkçe

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER KB2.5. Sınıflandırma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

- SB.6.1.1. Dâhil olduğu grupların ve bu gruplardaki rollerinin zaman içerisinde değişebileceğine ilişkin çıkarım yapabilme
- Dâhil olduğu gruplar ve bu gruplardaki rollerinin zaman içerisinde değişebileceğine ilişkin varsayımda bulunur.*
 - Farklı grupları ve bu gruplardaki rolleri listeler.*
 - Farklı grupları ve bu gruplardaki rolleri karşılaştırır.*
 - Gelecekte dâhil olabileceği gruplar ve roller ile ilgili tahminlerde bulunur.*
 - Dâhil olduğu grupların ve bu gruplardaki rollerinin zaman içinde değişebileceğini değerlendirir.*
- SB.6.1.2. Kültürel bağlarımızın ve millî değerlerimizin toplumsal birliğe etkisini yorumlayabilme
- Kültürel bağlarımızın ve millî değerlerimizin toplumsal birliğe etkisini inceler.*
 - Kültürel bağlarımızın ve millî değerlerimizin toplumsal birliğe etkisine ilişkin edindiği bilgileri yazılı, görsel veya dijital bir ürüne dönüştürür.*
 - Kültürel bağlarımızın ve millî değerlerimizin toplumsal birliğe etkisini ifade eder.*
- SB.6.1.3. Toplumsal hayatta karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerilerini müzakere edebilme
- Toplumsal hayatta karşılaşılan sorunları fark eder.*
 - Toplumsal hayatta karşılaşılan sorunların nedenlerine yönelik farklı bakış açılarını karşılaştırır.*
 - Toplumsal hayatta karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerileri geliştirir.*
 - Toplumsal hayatta karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerilerini farklı görüş ve düşünceleri dikkate alarak düzenler.*
 - Toplumsal hayatta karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerilerini savunur.*

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Zaman İçinde Değişen Gruplar ve Roller
Kültürel Bağlarımızın ve Millî Değerlerimizin Toplumsal Birlikteliğe Etkisi
Toplumsal Sorunlar ve Çözümler Önerileri

Anahtar Kavramlar

birlik ve beraberlik, dil, din, gelenek ve görenek, grup, hak, kültür, millî değer, rol, sanat, sorumluluk, tarih, toplum

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu öğrenme alanında yer alan öğrenme çıktılarının değerlendirilmesinde; karşılaştırma tablosu, bütüncül dereceli puanlama anahtarı, balık kılçığı, açık uçlu sorulardan oluşan çalışma yaprakları ve performans görevleri kullanılabilir.

Performans görevi: Kültürel bağlarımızın ve millî değerlerimizin toplumsal birliğe etkisini anlatan şiir, slogan, hikâye yazma veya resim, afiş, poster hazırlamaya yönelik görevlerdir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin, dâhil olduğu gruplar ve gruplardaki rolleri, kültür, kültürel özellikler ve toplumsal birliği sürdürmeye ilişkin faaliyetler hakkında temel düzeyde bilgi sahibi olduğu kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilere dâhil olduğu gruplar ve bu gruplardaki rolleri hakkında açık uçlu sorular sorulur. Kültürel özelliklere ve kültürel öğelere çevresinden örnekler vermeleri istenir. Toplumsal birliği sürdürmeye yönelik faaliyetlere örnekler vermeleri istenir.

Köprü Kurma

Öğrencilerden gelecekte dâhil olabilecekleri gruplara ve bu gruplardaki olası rollerine örnekler vermeleri istenir.

Öğrencilerden kültürel bağları oluşturan unsurlara yönelik kendi hayatlarından ve yakın çevrelerinden örnekler vermeleri istenir.

Toplumsal birliği etkileyen aile bütünlüğü, duyarlılık, saygı, sevgi gibi değerlere yönelik kendi hayatlarından ve yakın çevrelerinden örnekler vermeleri istenir.

Öğrencilerin toplumsal birliğe örnek teşkil eden olay ve durumlara yönelik çevrelerinden ya da bilgi sahibi oldukları diğer kaynaklardan örnekler vererek bu durumların ortaya çıkmasında etkili olan kültürel bağları tespit etmeleri sağlanır.

Toplumsal sorun olarak görülen durumlara örnekler vermeleri istenir. Bu sorunların nasıl çözüme kavuşabileceğine ilişkin öğrenci görüşleri alınır.

Öğrenme-Öğretme

Uygulamaları SB.6.1.1

Öğrencilere yazılı ve görsel kaynaklarda verilen rollere geçmiş yaşantılarında sahip olup olmadıkları sorulur (OB1, OB4). Bu süreçte uygun olan dijital kaynaklar da kullanılabilir (OB2). Daha sonra bugün sahip oldukları roller hakkında konuşularak gelecekte sahip olabilecekleri rollere ilişkin kartlar gösterilir. İleriki yaşamlarında dâhil olabilecekleri gruplara ve üstlenebilecekleri rollere yönelik düşüncelerini ifade etmeleri istenir. Bu çalışmadan hareketle öğrencilerden bireylerin dâhil oldukları grupların ve bu gruplardaki rollerinin zaman içinde değişebileceğine ilişkin varsayımlarda bulunmaları sağlanır (SDB3.1).

Aile üyelerinden anne, baba veya bir akrabasının geçmişten günümüze dâhil olduğu grupları ve bu gruplardaki rolleri öğrenciler tarafından listelenir. Bu süreçte aile birliğinin önemi de fark ettirilir (D2.1).

Listelenen gruplar ve gruplardaki rollerin değişimi zaman, hak ve sorumlulukları açısından karşılaştırılır. Bu amaçla bir karşılaştırma tablosu hazırlanır (OB7).

Öğrencilerden gelecekte hangi meslekte faaliyet göstereceklerini hayal etmeleri istenir. Gönüllü öğrenciler hayallerini anlatır. Öğrencilere şu anki durumdan hayal ettikleri duruma gelene kadar olan zaman aralığında hangi gruplara dâhil oldukları sorulur ve onlardan hangi rollere sahip olduklarını tahmin etmeleri istenir. Tahminler alındıktan sonra öğrencilerden günümüzden geleceğe grup, rol, hak ve sorumluluk tablosunu doldurmaları istenir. Süreç sonunda öğrenme galerisi tekniğinden faydalanılabilir. Yapılan çalışmalarla sorumluluk değeri vurgulanarak görev bilincinin önemi üzerinde durulur (D16.3).

Öğrencilerden dâhil olduğu grupları ve bu gruplardaki rollerinin zaman içindeki değişimini, hak ve sorumluluklarını da göz önünde bulundurarak açıklamalı bir tarih şeridi ile sunmaları istenir (E1.4, E2.3, E3.3). Sürecin sonunda öğrenciler dâhil olduğu grupların ve bu gruplardaki rollerinin zaman içinde değişebileceğine ve bunun doğal bir süreç olduğuna yönelik bir mektup yazar (SDB3.3).

SB.6.1.2

Yazılı ve görsel kaynaklar üzerinden kültürel bağlarımızı ve millî değerlerimizi oluşturan dil, din, tarih, sanat ve gelenek-göreneklere ait özellikler belirlenir (OB1,OB4,OB5). Süreçte uygun olan dijital içeriklere de yer verilebilir (OB2). Belirlenen kültürel bağlarımıza ve millî değerlerimize ilişkin kavram haritaları öğrenciler tarafından oluşturulur. Millî ve dinî bayramlarla, bayrağımıza ve ülkemize yönelik tehditler ve ülkemizde görülen afetler karşısında Türk milletinin göstermiş olduğu toplumsal birlik, örnek olaylar üzerinden incelenir. Yapılan çalışmada vatanseverlik değeri üzerinde durularak öğrencilere millî bilinç, millî kimlik kazandırılırken (D19.1) aynı zamanda sorumluluk değeri bağlamında toplumsal birliğe ihtiyaç duyulan zamanlarda dayanışma içinde olma ve fedakârlıkta bulunmanın, topluma karşı görevlerini yerine getirmenin önemi vurgulanır (D16.2).

İncelenen kaynaklar ve oluşturulan kavram haritalarından yola çıkılarak performans görevi olarak kültürel bağlarımızın ve millî değerlerimizin toplumsal birliğe etkisini anlatan şiir, slogan, hikâye, resim, afiş veya poster hazırlanır (E1.4, E3.3, E3.5, E3.11, SDB2.3). Hazırlanan ürünler bütüncül dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

Sürecin sonunda öğrenciler tarafından kültürel bağlarımızın ve millî değerlerimizin toplumsal birlikteliğe etkisini özetleyen bir paragraf ya da diyalog yazılır veya bir konuşma yapılır (SDB2.1).

SB.6.1.3

Yazılı ve görsel kaynaklar üzerinden toplumsal sorunlara yönelik verilen örnekler incelenir (**OB1, OB4**). Süreçte uygun olan dijital kaynaklara da yer verilebilir (**OB2**). İncelenen kaynaklardan toplumsal sorunların tespit edilmesi sağlanır. Öğretmen tarafından toplumsal sorun kavramının tanımı ve türlerini içeren kısa bir sunum yapılır ve öğrencilerden toplumsal sorunlarla ilgili günlük yaşamdan örnekler vermeleri istenir. Verilen örneklerden yola çıkarak öğrenciler tarafından afetler, çevre kirliliği, göç, salgın hastalıklar, israf gibi toplumsal sorunlar incelenir. İncelemeler sonucunda ülkemizdeki toplumsal sorunların nedenlerine yönelik bir balık kılıcı oluşturulur (**SDB2.1, OB1**).

Sınıf içerisinde ortak bir toplumsal sorun belirlenir (**SDB2.2**). Belirlenen sorunun nedenlerine yönelik küçük grup tartışmaları yapılır (**SDB2.2**). Her gruptan belirlenen toplumsal sorunun nedenlerine yönelik görüşlerini yazılı bir metne dönüştürmeleri istenir (**OB1**). Grup başkanları tarafından görüşler tüm sınıfa sunulur. Sunumlardaki görüşler benzerlik ve farklılıkları açısından karşılaştırılır ve sınıflama tablosuna kaydedilir (**KB2.5, OB7**). Aynı toplumsal soruna ilişkin farklı bakış açılarının nedenleri üzerine büyük grup tartışması yapılır (**E1.4, E2.2, SDB2.3**).

Grupların belirlenen toplumsal sorunun çözümüne ilişkin beyin eseri tekniğini kullanarak oluşturduğu farklı kâğıtlara yazılmış üç çözüm önerisi öğretmen masasına bırakılır (**SDB3.3**). Masa üzerine bırakılan kâğıtlardaki çözüm önerileri tahtaya yazılarak tüm grupların çözüm önerileri, çatışma çözme stratejileri ile tartışılır (**SDB2.2**).

Tartışma sürecinde ortaya çıkan fikirler doğrultusunda çözüm önerileri farklı görüş ve düşünceler dikkate alınarak yeniden düzenlenir (**E1.4**).

Köşelenme tekniğinden yararlanılarak çözüm önerileri gerekçelendirilir ve savunulur. Düzenlenen her çözüm önerisine ilişkin sınıfta bir köşe oluşturulur ve öğrencilerden kendi açısından en doğru bulduğu çözüm önerisinin bulunduğu köşeye gitmesi istenir. Aynı köşede bir araya gelen öğrencilerin neden bu köşeyi seçtiklerini köşedeki diğer arkadaşlarına açıklayarak bilgilerini onlarla paylaşmaları sağlanır. Her köşeden bir grup başkanı seçilir ve grup başkanından o köşenin çözüm yolunu diğer köşelere karşı savunması istenir (**E1.4, E2.2, E2.3**). Süreçte yapılan çalışmaların sonunda insana ve topluma değer vermenin, kendisine ve çevresine karşı görevlerini tam ve zamanında yerine getirmenin önemi de duyarlılık ve sorumluluk değerleri bağlamında vurgulanır (**D5.1, D16.2**). Öğrencilerin ders sürecinde öğrendiklerini değerlendirmek üzere açık uçlu sorulardan oluşan çalışma yapraklarına başvurulabilir.

FARKLI LAŞTIRMA**Zenginleştirme**

Öğrencilerden tarihimizin millî ve manevî değerlerimizi temsil eden örnek bir kişinin veya bir bilim insanının biyografisini inceleyerek bu kişinin hayatı boyunca dâhil olduğu gruplar ve bu gruplardaki rollerini belirlemeleri istenebilir. Dâhil olduğu grup ve rollerin örnek kişilerin başarılarına etkisini değerlendirdikleri yazılı bir metin oluşturmaları sağlanabilir.

6 Şubat Kahramanmaraş merkezli depremde Türk milletinin göstermiş olduğu toplumsal birliğe etki eden kültürel bağların önemine ilişkin bir sunum, kompozisyon ya da deneme yazısı hazırlamaları istenebilir.

Yakın çevrelerinden hareketle toplumsal bir sorunun çözümüne yönelik okul gazetesi veya dijital pano hazırlamaları istenebilir.

Destekleme

Öğrencilerden gelecekte dâhil olabilecekleri grupları ve bu gruplardaki rollerini listelemeleri ve bunlara yönelik canlandırmalar yapmaları istenebilir.

Genel ağdan toplumsal birlikteliğe etki eden kültürel bağlarımıza ilişkin bilgi toplamaları istenebilir.

Toplumsal sorunların çözümüne ilişkin önerilerini kısa cümlelerle ifade etmeleri istenebilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

6. SINIF

2. ÖĞRENME ALANI: EVİMİZ DÜNYA

Bu öğrenme alanında öğrencilerin ülkemizin, kıtaların ve okyanusların konum özellikleri, doğal ve beşerî çevre özellikleri arasındaki ilişkileri ve ülkemizin Türk dünyasıyla kültürel iş birlikleri ile ilgili bilgi ve beceriler kazanmaları amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 18

**ALAN
BECERİLERİ**

SBAB.7. Mekânsal Düşünme (SBAB.7.1.Konum Algılama)(SB.6.2.1)
SBAB.7. Mekânsal Düşünme (SBAB.7.3.Mekânsal Bağlantıları Çözümleme)(SB.6.2.2)

**KAVRAMSAL
BECERİLER**

KB2.14. Yorumlama (SB.6.2.3)

EĞİLİMLER

E1.5. Kendine Güvenme (Öz Güven), E3.2. Odaklanma, E3.3. Yaratıcılık

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri**

SDB3.3. Sorumlu Karar Verme, SDB2.3. Sosyal Farkındalık

Değerler

D5. Duyarlılık, D18. Temizlik, D19. Vatanseverlik

Okuryazarlık Becerileri

OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık, OB5. Kültür Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER**

Bilişim Teknolojileri ve Yazılım, Görsel Sanatlar, Türkçe

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER**

SBAB10.1 Harita Okuma Becerisi

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

SB.6.2.1. Ülkemizin, kıtaların ve okyanusların konum özelliklerini belirleyebilme

- Ülkemizin göreceli ve mutlak konum özellikleri ile kıtaların ve okyanusların göreceli konum özelliklerini belirler.
- Ülkemizin göreceli ve mutlak konum özellikleri ile kıtaların ve okyanusların göreceli konum özelliklerini görselleştirir.
- Ülkemizin göreceli ve mutlak konum özellikleri ile kıtaların ve okyanusların göreceli konum özelliklerini özetler.

SB.6.2.2. Ülkemizin doğal ve beşerî çevre özellikleri arasındaki ilişkiyi çözümleyebilme

- Ülkemizdeki doğal ve beşerî çevre özelliklerini belirler.
- Ülkemizdeki doğal ve beşerî çevre özellikleri arasındaki ilişkiyi belirler.

SB.6.2.3. Ülkemizin Türk dünyasıyla kültürel iş birliklerini yorumlayabilme

- Ülkemizin Türk dünyası ile kültürel iş birliklerini inceler.
- Ülkemizin Türk dünyası ile kültürel iş birliğine örnekler verir.
- Ülkemizin Türk dünyasıyla kültürel iş birliklerini ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Ülkemizin, Kıtaların ve Okyanusların Konum Özellikleri

Doğal ve Beşerî Çevre Özellikleri Arasındaki İlişki

Ülkemizin Türk Dünyasıyla Kültürel İş birlikleri

Anahtar Kavramlar

beşerî çevre, doğal çevre, göç, göreceli konum, iklim, kültürel iş birliği, mutlak konum, nüfus, Türk Dünyası

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu öğrenme alanında yer alan öğrenme çıktıları; sınıflama tablosu, çalışma yaprakları, derecelendirme ölçekleri, gözlem formu, kontrol listeleri kullanılarak değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin yaşadıkları ilin göreceli konum özellikleri ile bu ildeki doğal ve beşerî çevredeki değişimi açıklayabildikleri, ülkemize komşu devletler hakkında temel bilgilere sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Göreceli konum özellikleri, doğal ve beşerî çevre ilişkisi ile ülkeler arası iş birliğinin önemi-ne dair açık uçlu sorular sorulur.

Köprü Kurma

Öğrencilerden ön bilgilerini kullanarak okullarının göreceli konumunu tarif etmeleri istenir. Öğrencilerden yaşadıkları ildeki doğal çevre özelliklerinden iklim, yer şekilleri; beşerî çevre özelliklerinden ise nüfusun ilişkisine gözlem ve deneyimlerinden yola çıkarak örnekler vermeleri istenir.

Günlük yaşamda ortak gaye ve hedeflerimiz olan insanlarla iş birliği içinde olmanın katkılardan yola çıkarak devletler arası iş birliğinin önemini yorumlamaları istenir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

SB.6.2.1

Öğrencinin sınıfta oturduğu sırayı diğer sıraların konumuna göre tarif etmesi için açık uçlu sorular sorulur. Cevaplardan hareketle dünyanın herhangi bir yerinin konumunu tarif etmek için de uluslararası bir sayı sistemine gereksinim duyulduğu açıklanır. Öğrencilerin coğrafi koordinat sistemi hakkında öğretmen rehberliğinde yazılı ve görsel kaynaklardan bilgi toplaması sağlanır (**KB2.6, OB1, OB4**). Bu amaçla dijital kaynaklar da kullanılabilir (**OB2**). Paralel ve meridyen kavramlarının tanımı ve temel özellikleri, ülkemizin mutlak ve göreceli konum özellikleri, kıtaların ve okyanusların göreceli konum özellikleri verilen kaynaklardan incelenir. Yapılan incelemelerden yola çıkılarak ülkemizin mutlak ve göreceli konum özellikleri, kıtaların ve okyanusların göreceli konum özellikleri öğrenciler tarafından tanımlanır. Bu süreçte ülkemizin jeopolitik önemine vurgu yapılır.

Dünya siyasi haritası üzerinde koordinat sistemine ait unsurları bulmaları sağlanır (**SBAB10.1**). Yerküre modeli veya haritalar üzerinden ülkemizin göreceli ve mutlak konumu, kıtalar ve okyanusların göreceli konumu belirlenir. Süreç içerisinde deniz ve okyanus arasındaki farka da değinilir. Ülkemizin göreceli ve mutlak konumu ile kıtaların ve okyanusların göreceli konumunu belirlemek amacıyla Harita Genel Müdürlüğü'nün dijital ve atlas küre uygulamasından da yararlanılabilir. Ülkemizin göreceli konumu kapsamında deniz komşularımızdan KKTC, Lübnan, Filistin, Mısır, Libya, Rusya, Ukrayna ve Romanya'ya değinilir ve öğrencilerden belirtilen haritalar üzerinde bu komşularımızı göstermeleri istenir. Öğrenciler tarafından ülkemizin göreceli ve mutlak, kıtaların ve okyanusların göreceli konumları Dünya dilsiz siyasi haritası aracılığıyla görselleştirilir (**OB4, E1.5**). Görselleştirme amacıyla dijital haritalardan da faydalanılabilir. Hazırlanan görseller derecelendirme ölçekleri ile değerlendirilebilir. Ülkemizin deniz yetki alanlarındaki hak ve menfaatlerini koruma ve savunma noktasında Mavi Vatan'ın Ege Denizi, Karadeniz, Akdeniz ve Marmara Denizi sınırları açısından ülkemizin jeopolitiğindeki önemine yer verilir. Vatanseverlik değeri kapsamında ülke varlıklarını korumanın ve bağımsız bir devlet olmanın önemi vurgulanır (**D19.3**).

Öğrenciler tarafından ülkemizin göreceli ve mutlak konumu ile kıtaların ve okyanusların göreceli konum özellikleri sözlü olarak özetlenir. Öğrencilerin sözlü sunumları gözlem formu veya kontrol listeleri ile değerlendirilebilir.

SB.6.2.2

Ülkemizdeki doğal çevre özelliklerinden iklim ve yer şekilleri ile beşerî çevre özelliklerinden nüfus, göç ve yerleşme alanları ile yoğun ve seyrek nüfuslu yerler, verilen yazılı ve görsel kaynaklar üzerinden incelenir (**OB1, OB4**). Bu amaçla ayrıca dijital kaynaklardan da yararlanılabilir (**OB2**). Bu özellikler sınıflama tablosuyla belirlenir ve kaydedilir. Ülkemizin iklim özellikleri açıklanırken hava durumu ve hava olayı kavramlarına da değinilir.

Verilen kaynaklar aracılığıyla insanın doğal çevre koşullarından nasıl etkilendiği ve bu koşulları ne şekilde etkilediği beyin fırtınası veya büyük grup tartışması kullanılarak belirlenir (**SDB3.3, E3.3**). Tartışma sırasında temizlik değerinin çevresel sürdürülebilirliğe katkısına da değinilir (**D18.3**). Bu süreçte kontrol listesi, gözlem formu, anektod kaydı kullanılabilir. Örnek olaylardan yola çıkarak iklim ve yer şekillerinin nüfusun dağılışı üzerindeki etkisi ile yerleşme faaliyetlerinin doğal çevreye etkisi belirlenir. Doğal çevreye değer vermenin ve çevre sorunlarına yol açabilecek davranışlardan kaçınmanın önemi duyarlılık değeri kapsamında vurgulanır (**D5.2**). Bu süreçte açık uçlu sorular içeren çalışma yaprağı kullanılabilir.

SB.6.2.3

Verilen görsel veya dijital kaynaklardan Türk Dünyası Haritası incelenerek (**SBAB10, E3.2**) öğrencilerin Türk kültürünün yaşadığı geniş coğrafya hakkında fikir edinmeleri sağlanır. Verilen yazılı ve görsel kaynaklardan (Türk Devletler Teşkilatı, Türk İş Birliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı, Yunus Emre Enstitüsü, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı) yararlanılarak ülkemizin Türk devlet ve topluluklarıyla yaptığı kültürel iş birlikleri

incelenir **(OB1, OB4)**. Bu amaçlarla dijital kaynaklardan da yararlanılabilir **(OB2)**. Vatansızlık değeri kapsamında bilim, sanat, spor ve kültür alanında ülkemizi temsil eden kişi ve kurumların önemi üzerinde durulur **(D19.2, SDB2.3)**.

İncelenen kaynaklardan hareketle öğrencilerden ülkemizin Türk devlet ve topluluklarıyla yaptığı kültürel iş birliklerini eğitim, sanat, spor ve turizm alanları kapsamında örneklen-dirmeleri istenir. "TÜRKSOY Ressamlar Buluşması" programı kapsamında "Kuzey Make-donya'dan Ressamlar Sergisi"nin Ankara'da açılmasının sanat alanında yapılan kültürel iş birliğine örnek olduğundan söz edilebilir **(OB5)**. Türk toplumunun kültürel zenginliği, bu zenginliğin tanıtılması, korunması ve geliştirilmesinin gerekliliği vurgulanır **(D19.3)**. Bu aşamada "kültür ve gönül coğrafyası" kavramına da değinilir. Tarihsel süreçte Türklerin "kültür ve gönül bağı" kurduğu, karşılıklı destek verdiği milletler ve önemli olaylar ele alınarak bu bağlara dair gazete haberleri incelenebilir.

Ülkemizin Türk dünyası ile kültürel iş birliklerinin devletlere ve topluluklara eğitim, sanat, spor ve turizm alanlarında nasıl katkıda bulunduğu örnekler ve incelenen kaynaklardan hareketle ifade edilir **(OB5)**. Süreçte çalışma yapılarından yararlanılabilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Ülkemizin, kıtaların ve okyanusların konum özelliklerine dair kelime oyunları ya da bulmaca tasarımları istenebilir.

Ülkemizin doğal ve beşerî çevre özelliklerine ve bunların birbiriyle ilişkisine yönelik bilgi kartları, afiş, poster, bir kutu oyunu ya da dijital bir sunum hazırlanabilir.

Öğrenciler Türk dünyası ülkelerinden merak ettikleri bir ülkeyi; nüfus, iklim, ekonomik faaliyetler, yer şekilleri, tarihî yapıları gibi farklı özellikleriyle tanıtacakları yazılı, görsel ya da dijital bir ürün oluşturabilir.

Destekleme

Öğrencilerin kâğıt üzerine daire çizimleri sağlanır. Öğrencilerden çizdikleri daire üzerinde ekvator ve başlangıç meridyenini göstermeleri istenir. Öğrencilerden oluşan dört eşit parçadan ülkemizin olduğu çeyreği tarayarak göstermeleri istenebilir. Dünya dilsiz haritası üzerinde kıtaları farklı renklere boyamaları ve bu harita üzerinde Türkiye'nin yerini belirlemeleri istenebilir.

Doğal ve beşerî çevre özellikleri arasındaki ilişki kapsamında öğrencilerden, yakın çevrelerinde gözlemlenen hava olaylarının günlük yaşama etkilerine dair deneyimlerine dayanarak örnekler vermeleri istenebilir.

Türk Dünyası Haritası üzerinde ilgili ülkelerden ülkemize en yakın olanları harita üzerinde ana ve ara yönleri kullanarak göstermeleri istenebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

6. SINIF

3. ÖĞRENME ALANI: ORTAK MİRASIMIZ

Bu öğrenme alanında öğrencilerin Türkistan coğrafyasında kurulan ilk Türk devletlerinin medeniyetimize katkıları, VII-XIII. yüzyıllar arasında İslam medeniyetinin eğitim, bilim, hukuk, kültür, sanat ve mimari alanlarında insanlığın ortak mirasına katkıları, İslamiyet'in kabulüyle Türk sosyal ve kültürel hayatında yaşanan değişimler, Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşması sürecinde meydana gelen siyasi mücadeleler ile ilgili bilgi ve beceriler kazanmaları amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 22

**ALAN
BECERİLERİ**

SBAB.3. Tarihsel Empati Becerisi (SBAB3.1.Tarihsel Bağlamsallaştırma)(SB.6.3.3)

**KAVRAMSAL
BECERİLER**

KB2.8. Sorgulama Becerisi (SB.6.3.1)

KB2.16.2.Tümdengelimsel Akıl Yürütme Becerisi (SB.6.3.2)

KB.2.3. Özetleme Becerisi (SB.6.3.4)

EĞİLİMLER

E1.1. Merak, E2.1. Empati, E3.2. Odaklanma, E3.3. Yaratıcılık, E3.6. Analitik Düşünme, E3.9. Şüphe Duyma, E3.10. Eleştirel Bakma, E3.11. Özgün Düşünme

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri**

SDB2.1.İletişim, SDB2.2. İş Birliği, SDB2.3. Sosyal Farkındalık, SDB3.1. Uyum, SDB3.3. Sorumlu Karar Verme

Değerler

D14. Saygı, D19. Vatanseverlik

Okuryazarlık Becerileri

OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık, OB5. Kültür Okuryazarlığı, OB7. Veri Okuryazarlığı, OB9. Sanat Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER**

Bilişim Teknolojileri ve Yazılım, Görsel Sanatlar, Türkçe

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER**

SBAB1.2. Sıralama

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

SB.6.3.1. Türkistan'da kurulan ilk Türk devletlerinin medeniyetimize katkılarını sorgulayabilme

- a) *Türkistan'da kurulan ilk Türk devletlerinin medeniyetimize katkıları hakkında merak ettiği konuyu tanımlar.*
- b) *Türkistan'da kurulan ilk Türk devletlerinin medeniyetimize katkıları hakkında verilen kaynaklara dayanarak sorular sorar (5N1K).*
- c) *Türkistan'da kurulan ilk Türk devletlerinin medeniyetimize katkıları hakkında verilen kaynaklardan bilgi toplar.*
- ç) *Türkistan'da kurulan ilk Türk devletlerinin medeniyetimize katkıları hakkında topladığı bilgilerin doğruluğunu değerlendirir.*
- d) *Türkistan'da kurulan ilk Türk devletlerinin medeniyetimize katkıları hakkında toplanan bilgiler üzerinden çıkarım yapar.*

SB.6.3.2. VII-XIII. yüzyıllar arasında İslam medeniyetinin eğitim, bilim, hukuk, kültür, sanat ve mimari alanlarında insanlığın ortak mirasına katkılarına dair akıl yürütebilme

- a) *İslam medeniyetinin insanlığın ortak mirasına katkılarını belirler.*
- b) *İslam medeniyetinin insanlığın ortak mirasına yaptığı katkıları eğitim, bilim, hukuk, kültür, sanat ve mimari alanları ile ilişkilendirir.*
- c) *İslam medeniyetinin insanlığın ortak mirasına yaptığı katkıları eğitim, bilim, hukuk, kültür, sanat ve mimari alanları açısından çıkarım yapar.*

SB.6.3.3. İslamiyet'in kabulüyle Türklerin sosyal ve kültürel hayatlarında meydana gelen değişimi dönemin bakış açısıyla değerlendirebilme

- a) *İslamiyet'in kabulüyle Türklerin sosyal ve kültürel hayatlarında meydana gelen değişimi kaynaklara dayanarak çözümler.*
- b) *İslamiyet'in kabulüyle Türklerin sosyal ve kültürel hayatlarında meydana gelen değişime ilişkin dönemin koşullarını fark eder.*
- c) *İslamiyet'in kabulüyle Türklerin sosyal ve kültürel hayatlarında meydana gelen değişimin sonuçlarını günümüz koşullarıyla karşılaştırır.*
- ç) *İslamiyet'in kabulüyle Türklerin sosyal ve kültürel hayatlarında meydana gelen değişimin sonuçlarını dönemin koşulları içinde açıklar.*

SB.6.3.4. XI-XIII. yüzyıllar arasında meydana gelen siyasi faaliyetler ve askerî mücadelelerin Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşmasına etkisini özetleyebilme

- a) *XI-XIII. yüzyıllar arasında Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşmasına etkide bulunan siyasi faaliyetler ve askerî mücadeleleri çözümler.*
- b) *XI-XIII. yüzyıllar arasında Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşmasına etkide bulunan siyasi faaliyetler ve askerî mücadeleleri sınıflandırır.*
- c) *XI-XIII. yüzyıllar arasında meydana gelen siyasi faaliyetler ve askerî mücadelelerin Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşmasına etkisini yorumlar.*

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Türkistan'da Kurulan İlk Türk Devletlerinin Medeniyetimize Katkıları
VII-XIII. Yüzyıllar Arasında İslam Medeniyetinin İnsanlığın Ortak Mirasına Katkıları
İslamiyet'in Kabulüyle Türklerin Sosyal ve Kültürel Hayatlarında Meydana Gelen Değişimler
XI- XIII. Yüzyıllar Arasında Meydana Gelen Askerî Mücadelelerin Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşmasına Katkıları

Anahtar Kavramlar

balbal, destan, Gök Tengri, Hicret, İslamiyet, kâğıt, konargöçer, töre

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu öğrenme alanında yer alan öğrenme çıktıları; soru kartları (5N1K), açık uçlu sorular içeren çalışma yaprağı, kontrol listesi, gözlem formu, anekdot kaydı, derecelendirme ölçeği, karşılaştırma tablosu, bütüncül dereceli puanlama anahtarı, kavram ağı ve performans görevi kullanılarak değerlendirilebilir.

Performans görevi: İslamiyet'in kabulü ile sosyal ve kültürel yaşamlarında meydana gelen değişime ilişkin bir hikâye yazma görevidir.

Performans görevi: XI-XIII. yüzyıllar arasında meydana gelen askerî ve siyasi faaliyetlerin Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşmasına etkilerine ilişkin yorumlarını içeren bir metin, afiş veya poster hazırlama görevidir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin göç ve yerleşme kavramları hakkında bilgi sahibi oldukları kabul edilmektedir. Öğrencilerin İslam'ın eğitime verdiği öneme ilişkin bilgi sahibi oldukları kabul edilmektedir. Dinî inançların sosyal hayata etkileri hakkında bilgi sahibi oldukları kabul edilmektedir. Öğrencilerin kültürel miras ve medeniyet kavramlarını bildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci Öğrencilere insanların göç ettikleri ve yerleştikleri yerlerin ne gibi özelliklere sahip olmasını isteyebilecekleri sorulur.

Öğrencilere "İslam'ın eğitime verdiği öneme ilişkin bildiğiniz sözler veya olaylar var mı?" sorusu yöneltilir.

Öğrencilere dinî inançların insanların sosyal hayatına nasıl etkilerde bulunabileceğine yönelik açık uçlu sorular sorulur.

Öğrencilere Türklerin Anadolu'ya göçleri ve yerleşmeleri sonucunda meydana getirdikleri eserlerin görselleri üzerinden Anadolu'da nasıl bir kültürel değişim yaşanmış olabileceğine ilişkin açık uçlu sorular sorulur.

Köprü Kurma Öğrencilerden "Günlük hayatımızda belirli aralıklarla yer değiştiriyor olsaydık bu bizim sosyal hayatımızı nasıl etkilerdi?", "Böyle bir sosyal hayatta yerleşik hayatı istemek için hangi sebeplerimiz olurdu?" gibi soruları cevaplamaları istenir.

Öğrencilerden İslam medeniyetine ait ortak kültürel miras kapsamındaki eğitim, kültür, sanat, mimari eserlerine çevrelerinden örnekler vermeleri istenir.

Öğrencilerden sosyal hayatımızda İslamiyet'in etkilerine günlük hayatlarından örnekler vermeleri istenir.

Öğrencilere Anadolu Türk kültürüne ilişkin yazılar ve görseller üzerinden günlük hayatımızda devam eden kültürel özelliklerimize yönelik açık uçlu sorular sorulur.

Öğretme -Öğrenme Uygulamaları

SB.6.3.1

Asya fizikî haritası üzerinde Türkistan'ın sınırları gösterilir. Öğrencilerden harita üzerinde Türkistan'ın doğal çevre özelliklerini belirlemeleri istenir (OB7). Türkistan'da kurulan ilk Türk devletleri ile ilgili verilen yazılı ve görsel kaynaklar incelenir (OB1, OB4). Ayrıca dijital kaynaklardan da yararlanılabilir (OB2). Bu devletlerden Asya Hun Devleti, Göktürkler ve Uyğurlar'ın medeniyetimize katkıları hakkında öğrenciler merak ettiği konuları tanımlar (E1.1). Vatanseverlik değeri bağlamında öğrencilerin Türk tarihini araştırmaya teşvik edilmesine yönelik açıklamalarda bulunulur (D19.2).

Öğrencilerden seçtikleri konularla ilgili 5N1K tekniği ile sorular oluşturmaları istenir ve belirledikleri soruları soru kartlarına dönüştürmeleri sağlanır.

Öğrencilerin merak ettikleri konulardan ve hazırladıkları sorulardan hareketle Türkistan'da kurulan ilk Türk devletlerinin medeniyetimize katkılarına ilişkin verilen kaynaklardan bilgi toplaması sağlanır **(OB5)**. Asya Hun Devleti, Göktürkler ve Uygurlar'ın yönetim, askerî, sosyal hayat, sanat, hukuk ve ekonomi alanlarında medeniyetimize katkılarını kaynaklar üzerinden incelenir **(OB5)**. Kaynak incelemesi sırasında vatanseverlik değeri kapsamında millî kimliği tanımanın önemine yönelik açıklamalarda bulunulur **(D19.2)**.

Toplanan bilgilerin doğruluğunu değerlendirmek amacıyla öğrencilerden kaynaklardaki benzer ve farklı bilgileri belirlemeleri istenir. Bu süreçte açık uçlu sorular içeren çalışma yaprağı kullanılır **(E3.6, E3.10, E3.9)**. Dijital kaynaklardan elde edilen bilgilerin doğruluğunu değerlendirmek için kaynağın dijital kimliğinin veya uzantısının güvenilirliği **(OB2)** dikkate alınır.

Kaynaklardan edinilen bilgilerden hareketle Asya Hun Devleti, Göktürkler ve Uygurlar'ın yönetim, hukuk, askerî, sosyal hayat, sanat ve ekonomi gibi alanlarda medeniyetimize katkılarını **(OB5)** hakkında sınıf tartışması yoluyla (beyin fırtınası, büyük grup tartışması vb.) çıkarımlar yapılır **(SDB2.2)**. Çıkarımların sözlü olarak ifade edilmesi sürecinde kontrol listesi, gözlem formu veya anekdot kaydına başvurulabilir. Medeniyetimizin oluşumunda ilk Türk devletlerinin rolü hakkında ulaşılan çıkarımların yansıtıldığı bir afiş hazırlanır ve sınıfa sunulur **(OB4, E3.2, E3.3, SDB3.3)**.

SB.6.3.2

İslam medeniyetinin, VII-XIII. yüzyıllar arasında Hz. Muhammed (sav), Dört Halife, Emevîler ve Abbâsîler Dönemlerinde insanlığın ortak mirasına yaptığı katkılar, verilen yazılı ve görsel kaynaklar üzerinden incelenir **(OB1, OB4)**. Ayrıca dijital kaynaklardan da yararlanılabilir **(OB2)**. Öğrencilerden yapılan inceleme sonucunda İslam medeniyetinin insanlığın ortak mirasına katkılarını belirlemeleri istenir **(SDB2.3)**. Ortak mirasın korunup gelecek nesillere aktarılması noktasında istekli olmalarını sağlamak adına çevresine, millî ve manevî değerlerine saygı duymanın önemi ile ilgili açıklamalar yapılır **(D14.3)**.

Ayrılıp birleşme tekniği ile sınıf gruplara ayrılır. İslam medeniyetinin insanlığın ortak mirasına katkılarını; eğitim, bilim, hukuk, kültür, sanat ve mimari konu alanları olacak şekilde grup üyeleri tarafından paylaşılır. Aynı konuları alan grup üyelerinin uzmanlık grubu adı altında bir araya gelerek ilgili konu alanında derinlemesine çalışmaları sağlanır. Grup çalışmaları sırasında İslam medeniyetinin oluşturduğu ortak mirasın korunmasında duyarlı ve saygılı davranmanın önemi ile ilgili açıklamalarda bulunulur **(D14.3, D15.2)**. Uzmanlaşan grup üyelerinden asıl gruplarına dönerek edindiği bilgileri grup üyeleri ile paylaşmaları istenir. Grup sözcüleri tarafından İslam medeniyetinin insanlığın ortak mirasına yaptığı katkılar; eğitim, bilim, hukuk, kültür, sanat ve mimari alanları ile ilişkilendirilerek açıklanır. Sunum süreçleri gözlem formu, kontrol listeleri veya derecelendirme ölçeği ile takip edilebilir **(SDB2.1, OB5)**.

Öğrencilerin Hz. Muhammed (sav), Dört Halife, Emevîler ve Abbâsîler Dönemi'nde, İslam medeniyetinin eğitim, bilim, hukuk, kültür, sanat ve mimari alanlarında yaptığı katkılar hakkında çıkarımlarda bulunmaları sağlanır **(E3.11, OB9, SDB2.3)**.

SB.6.3.3

Öğrenciler iki gruba ayrılarak birinci gruptaki öğrencilere Türklerin İslamiyet öncesi sosyal ve kültürel hayatlarını yansıtan yazılı, görsel ve varsa dijital kaynaklar sunulur **(OB1, OB2, OB4)**. İkinci gruptaki öğrencilere de Türklerin İslamiyet'i kabulüyle sosyal ve kültürel hayatlarında gerçekleşen değişimi yansıtan yazılı, görsel ve varsa dijital kaynaklar sunulur **(OB1, OB2, OB4)**. Gruplar, İslamiyet öncesi ve İslamiyet'in kabulünden sonraki dönemde Türklerin sosyal ve kültürel hayatlarının temel özelliklerini hayat biçimi, yazı, dil ve edebiyat, sanat, mimari alanlarına ilişkin kaynaklar üzerinden çözümler **(SDB2.2, OB5, E3.6, E3.10)**. Grupların yaptıkları çözümlemeler doğrultusunda Türklerin İslamiyet'i kabulüyle sosyal ve kültürel hayatlarında meydana gelen değişimi sözlü olarak ifade etmeleri istenir.

Türklerin İslamiyet'i kabulünden sonraki dönemlere (Karahanlılar, Gazneliler ve Büyük Selçuklular) ait haritalar, görsel kaynaklar, seyahatnamelerden alıntılar ve edebî ürünleri inceleyen öğrenciler dönemin koşullarını fark eder. Türklerin İslamiyet'i kabulü ile sosyal ve kültürel hayatlarında meydana gelen değişimin günümüze yansımalarına örnekler verilir.

Türklerin İslamiyet'i kabulüyle beraber sosyal ve kültürel hayatlarında meydana gelen değişimin sonuçları ile günümüz koşulları karşılaştırılır **(SDB2.3)**. Öğrencilerden elde ettiği bilgileri karşılaştırma tablosunda göstermeleri istenir **(OB7)**.

Performans görevi kapsamında öğrencilerden edindikleri bilgilerden yola çıkarak kendilerini İslamiyet Öncesi Dönem'den İslamiyet'in kabulüne geçiş aşamasında yaşayan biri olarak hayal etmeleri ve İslamiyet'in kabulü ile sosyal ve kültürel hayatlarında meydana gelen değişime ilişkin bir hikâye tasarlamaları istenir **(SDB3.1)**. Öğrencilerden tasarladıkları hikâyenin bir ögesi olarak İslamiyet'in kabulüyle Türklerin sosyal ve kültürel hayatlarında meydana gelen değişimin sonuçlarını dönemin koşulları içinde açıklamaları istenir. Bu açıdan saygı değeri kapsamında; Türklerin sosyal hayatlarında meydana gelen değişimin çok yönlü bir bakış açısıyla değerlendirilmesine ve millî/manevi değerlere duyarlılık göstermeye yönelik açıklamalarda bulunulur **(D14.1, D14.3, SDB3.3, OB5, E2.1)**. Oluşturulan hikâyeler derecelendirme ölçekleri kullanılarak değerlendirilebilir.

SB.6.3.4

Öğrencilerden XI-XIII. yüzyıllar arasında Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşması sürecinde meydana gelen askerî mücadeleleri açıklamalı tarih şeridinde sıralamaları istenir **(SBAB1.2)**. XI-XIII. yüzyıllar arasında Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşması sürecinde meydana gelen askerî ve siyasi faaliyetler ile ilgili yazılı, görsel kaynaklar öğrencilere sunulur **(OB1, OB4)**. Ayrıca dijital kaynaklardan yararlanılabilir **(OB2)**. Öğrenciler askerî mücadelelerden Malazgirt Savaşı, Haçlı Seferleri (I, II ve III.), Miryokefalon Savaşı'nın sebep ve sonuçlarını, siyasi faaliyetlerden Anadolu'daki imar ve iskân çalışmalarını kaynaklar üzerinden inceler. Kaynakların incelenmesi aşamasında vatanseverlik değeri kapsamında Türklerin askerî ve siyasi başarıları üzerinden millî kimliğimizi tanımanın önemine yönelik açıklamalarda bulunulur **(D19.2)**. XI-XIII. yüzyıllar arasında Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşmasına etki eden askerî mücadeleler ile sonrasında gerçekleşen imar ve iskân çalışmaları arasında öğrencilerin ilişki kurmaları sağlanır **(OB1, E3.6, E3.10)**.

Öğrencilerin XI-XIII. yüzyıllar arasında Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşmasına etkide bulunan askerî ve siyasi faaliyetleri kavram ağı ile sınıflandırmaları sağlanır.

Öğrenciler tarafından performans görevi olarak XI-XIII. yüzyıllar arasında meydana gelen askerî ve siyasi faaliyetlerin Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşmasına etkilerine ilişkin yorumlarını içeren bir metin hazırlanır. Bu metinde dönemin mimari eserlerine ait görseller içeren afiş veya posterlere de yer verilir. Hazırlanan ürünler sınıfla paylaşılır **(E3.2, E3.3, OB1)** ve bütüncül dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

FARKLI LAŞTIRMA

Zenginleştirme

Öğrencilerden Türk kültürüne ait unsurları araştırarak bu unsurlardan hareketle dijital bir çizgi roman ya da animasyon hazırlaması istenebilir. Bu çalışmalar kapsamında incelenen kültürel unsurları barındıran bir Türk ezgisi oluşturmaları da istenebilir.

İslamiyet'in kabulüyle birlikte Türklerin sosyal ve kültürel hayatlarında meydana gelen değişimlerle ilgili dijital ortamda resimlerle anlatılan ve öğrenciler tarafından interaktif olarak katkıda bulunulan etkileşimli "Görsel değişim haritası" hazırlanması istenebilir.

Dede Korkut Hikâyeleri'nden birini inceleyerek bu hikâyedeki İslam öncesi ve İslam sonrası kültür unsurlarını karşılaştırarak bir sunum yapması istenebilir.

İslam medeniyetinin coğrafya, matematik, tıp, astronomi, kimya alanlarına katkılarının günümüze etkisini gösteren infografikler hazırlaması istenebilir.

İslam medeniyetinin bilim, kültür, ticaret, sanat gibi alanlarda gerçekleştirdiği çalışmaların hangi coğrafyalarda gerçekleştiğini belirten simge, sembol ve açıklamalar eklenerek interaktif haritalar oluşturması istenebilir.

Horasan Erenleri ve Anadolu'nun Türkleşmesi faaliyetleri konusuna ilişkin olarak genel ağda yer alan kaynakların taranması istenebilir.

Destekleme Türkistan coğrafyası ve kurulan ilk Türk devletleriyle ilgili somutlaştırıcı görsel-işitsel materyaller kullanılabilir.

İslam medeniyetinin eğitim, bilim, hukuk, kültür, sanat ve mimari alanlarında ortak kültürel mirasa katkılarını ana hatlarıyla ortaya koyan bilgi kartları ile konular sunulabilir.

İslamiyet öncesi Türkler ile ilgili çizgi film, belgesel izlenebilir.

Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşmasına etkide bulunan iskân faaliyetlerine ilişkin görsellerden oluşan bir albüm oluşturulabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

6. SINIF

4. ÖĞRENME ALANI: YAŞAYAN DEMOKRASİMİZ

Bu öğrenme alanında öğrencilerin; bireylerin yönetimin karar alma sürecine etkisi, toplumsal hayattaki düzenin sürdürülmesinde hakların ve sorumlulukların önemi, dijitalleşme ve teknolojik gelişmelerin vatandaşlık haklarının kullanımına etkileri ile ilgili bilgi ve beceri kazanmaları amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 18

**ALAN
BECERİLERİ** -

**KAVRAMSAL
BECERİLER** KB2.4. Çözümleme (SB.6.4.1)
KB2.14. Yorumlama (SB.6.4.2)
KB2.8. Sorgulama (SB.6.4.3)

EĞİLİMLER E1.3. Azim ve Kararlılık, E2.2. Sorumluluk, E3.2. Odaklanma, E3.4. Gerçeği Arama, E3.5. Açık Fikirlilik, E3.10. Eleştirel Bakma, E3.11. Özgün Düşünme

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği, SDB2.3. Sosyal Farkındalık,
SDB3.3. Sorumlu Karar Verme

Değerler D1. Adalet, D2. Aile Bütünlüğü, D8. Mahremiyet, D11. Özgürlük, D13. Sağlıklı Yaşam, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık, OB6. Vatandaşlık Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Görsel Sanatlar, Türkçe

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** -

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

- SB.6.4.1. Yönetimin karar alma sürecini etkileyen unsurları çözümleyebilme
- Yönetimin karar alma sürecini etkileyen unsurları belirler.
 - Yönetimin karar alma sürecini etkileyen unsurlar arasındaki ilişkiyi belirler.
- SB.6.4.2. Toplumsal düzenin sürdürülmesinde temel hak ve sorumlulukların önemini yorumlayabilme
- Toplumsal düzenin sürdürülmesinde temel hak ve sorumlulukların önemini inceler.
 - Toplumsal düzenin sürdürülmesinde temel hak ve sorumlulukların önemini yazılı, görsel veya dijital yollarla sunar.
 - Toplumsal düzenin sürdürülmesinde temel hak ve sorumlulukların önemini ifade eder.
- SB.6.4.3. Vatandaşlık haklarının kullanımında dijitalleşme ve teknolojik gelişmelerin etkilerini sorgulayabilme
- Vatandaşlık haklarının kullanımında dijitalleşme ve teknolojik gelişmelerin etkilerini tanımlar.
 - Vatandaşlık haklarının kullanımında dijitalleşme ve teknolojik gelişmelerin etkileri hakkında sorular sorar (5N1K).
 - Vatandaşlık haklarının kullanımında dijitalleşme ve teknolojik gelişmelerin etkileri hakkında bilgi toplar.
 - Vatandaşlık haklarının kullanımında dijitalleşme ve teknolojik gelişmelerin etkileri hakkında topladığı bilgileri güncellik ve bilimsellik açısından değerlendirir.
 - Vatandaşlık haklarının kullanımında dijitalleşme ve teknolojik gelişmelerin etkileri hakkında doğruluğunu değerlendirdiği bilgilerden hareketle çıkarımlar yapar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Yönetimin Karar Alma Sürecini Etkileyen Unsurlar
Temel Hak ve Sorumlulukların Toplumsal Düzenin Sürdürülmesindeki Önemi
Dijitalleşme ve Teknolojik Gelişmelerin Vatandaşlık Hak ve Sorumluluklarına Etkileri

Anahtar Kavramlar

dijital vatandaşlık, hukuk, kamuoyu, medya, sivil toplum kuruluşu (STK), siyasi parti

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu öğrenme alanında yer alan öğrenme çıktıları; kavram ağları, zihin haritaları, gözlem formu, kontrol listesi, derecelendirme ölçeği, bütüncül dereceli puanlama anahtarı, öz-akran değerlendirme formları ve performans görevi kullanılarak değerlendirilebilir.

Performans görevi: Yakın çevrede yaşanan ya da yaşanması muhtemel bir sorunun veya ihtiyacın çözümüne yönelik ilgili kuruma göndermek üzere dilekçe yazma görevidir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin demokrasi, demokrasinin temel nitelikleri, vatandaş, etkin vatandaşlık, toplumsal düzeni, eşitlik ve hak kavramı ile temel hak ve özgürlükler hakkında temel düzeyde bilgi sahibi oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilerden demokrasinin nitelikleriyle ilgili kavram haritasında boş bırakılan alanları doldurmaları istenir. Toplumsal düzen, eşitlik, hak, vatandaş kavramları, temel hak ve sorumluluklarla ilgili açık uçlu sorular sorulur. Etkin ve pasif vatandaşın özellikleri konusunda kart gösterme tekniği uygulanır.

Köprü Kurma Millî bayramlarda yapılan kutlamaların nedenleri ile demokrasi arasındaki ilişkiyi kurmaya yönelik sorular sorulur.

Sivil toplum kuruluşlarının MEB tarafından desteklenen proje örnekleri incelenir.

Medyanın kamuoyu oluşturmadaki etkisini somutlaştıran örnek haberler incelenir.

Sorumlulukların yerine getirilmediği durumda toplumsal düzenin bozulabileceğine yönelik gazete haberleri incelenir.

Dijitalleşme ve teknolojik gelişmelerin insan hayatına etkisi ile ilgili kamu spotu, video izlenir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

SB.6.4.1

Öğrencilerin ailede ve okulda alınan kararlara katılım düzeylerine ve öğrenci katılımlarına ilişkin izlenebilecek süreçlere yönelik sınıf tartışması yapılır. Tartışma sürecinde öğrenciler, fikirlerini savunmada azim ve kararlılık göstermeleri (E1.3) yönünde teşvik edilir, öğrencilere katılım hakkı ve diğer hak ve özgürlüklerini kullanırken başka insanların özgürlük alanlarının ihlal edilmemesi gerektiği açıklanarak özgürlük değeri üzerinde durulur (D11.3). Aile içi iletişimin önemi ve tüm aile üyelerinin söz hakkına sahip olmasının demokratik bir ailenin vazgeçilmez özellikleri olduğu vurgulanarak aile bütünlüğü değeri açıklanır (D2.3). Anayasa'nın "Siyasi Haklar ve Ödevleri" bölümü incelenerek 18 yaşına gelmiş her bireyin düzenli aralıklarla yapılan seçimler aracılığı ile yönetime katıldığı ve karar alma süreçlerinde etkili olduğu çıkarımını yapmaları sağlanır. Seçmen yaşına geldiğinde seçimlere katılmanın topluma karşı bir görev/sorumluluk olduğu vurgusu yapılır (D16.2, E2.2, OB6). Bireylerin seçimler dışında yönetimin karar alma süreçlerini nasıl etkileyebileceğine dair fikir taraması yapılır. Demokratik hayatta katılım hakkına vurgu yapılarak hak ve özgürlüklerimizi bilmenin ve korumanın önemi açıklanarak adalet değerine değinilir (D1.1). Verilen yazılı ve görsel kaynaklardan yönetimin karar alma süreçlerini etkileyen unsurlar ile ilgili bilgiler öğrenciler tarafından incelenir (OB1, OB4). Ayrıca dijital kaynaklar da kullanılabilir (OB.2). İnsanların yönetimin karar alma süreçlerini hangi unsurlar aracılığıyla etkileyebildiklerini fark etmeleri sağlanarak bu sürece etki eden unsurların siyasi partiler, STK, medya, kamuoyu olduğunu öğrencilerin ifade etmesi sağlanır, ilgili kavramlar açıklanır.

Bu unsurlardan hangilerinin yönetimin karar alma süreçlerini daha güçlü bir şekilde etkilediklerine dair vızıltı grupları tartışma teknikleri uygulanır (SDB2.1, SDB2.2). Birey, kamuoyu, STK, siyasi partiler ve medyanın aynı konuya ilişkin birbirlerini ve yönetimin karar alma sürecini etkileyebilme gücü ve izledikleri yollar arasındaki benzerlikler ve farklılıklar karşılaştırılır (E3.10). Bu unsurların yönetimin karar alma sürecine etkisini öğrencilerin doğrudan ve dolaylı etki olarak açıklamaları sağlanır. Kavram ağları ve zihin haritaları hazırlanarak yönetimin karar alma süreci ile bu süreci etkileyen unsurlar arasındaki ilişkilendirme değerlendirilebilir.

SB.6.4.2

Öğrencilerden ailede, okulda ve yakın çevrede sahip olunan hak ve sorumluluklara örnekler vermeleri istenir. Anayasa'nın temel hak ve hürriyetleri içeren bölümünü incelemeleri ve vatandaş olarak sahip oldukları hak ve sorumlulukları ifade etmeleri sağlanır (OB6, OB1). Hak ve sorumluluk bilincinin toplumsal düzeni sürdürmedeki önemine yönelik küçük grup tartışma teknikleri uygulanarak öğrenci görüşleri alınır (SDB2.1, SDB2.2), yakın çevresinde yaşanan durumlara odaklanarak (E3.2) günlük yaşamdan örnekler vermeleri sağlanır. Özgürlüklerini kullanırken diğer insanların özgürlük alanlarını ihlal etmemesi, toplumsal düzenin sağlanması için kurallara uyulması gerektiği açıklanarak özgürlük değerine yer verilir (D11.3). İnsanların haklarını bilmeleri, haklarına sahip çıkmaları ve sorumluluklarını yerine getirmelerinin toplumsal düzeni sürdürmedeki önemi ile ilgili öğrencilerden yazılı, görsel veya dijital bir ürün oluşturarak sınıf içinde sunmaları istenir (E2.2, OB2, OB4). Bu sayede temel hak ve sorumlulukların toplumsal hayattaki önemini ifade etmeleri sağlanır (SDB2.3). Bu

süreçte performans görevi olarak yakın çevrede yaşanan ya da yaşanması muhtemel bir sorunun ve taleplerin ilgili yönetim birimine bildirilmesine yönelik dilekçe yazma etkinliği yapılır. Dilekçe hakkının önemi ve kullanımı açıklanır. İnsanların vatandaşlık haklarını bilme-leri ve üzerilerine düşen sorumlulukları yerine getirmelerinin önemi açıklanarak sorumlu-luk değeri üzerinde durulur (**D16.2, OB6**). Ortaya çıkan dilekçeler bütüncül dereceli puanla-ma anahtarları kullanılarak değerlendirilebilir.

Öğrencilerden insan hak ve özgürlüklerinin toplumsal düzenin sürdürülmesindeki önemine yönelik verilen bilimsel kaynaklardan hareketle bir rapor hazırlamaları istenir (**E3.11, OB1**). Rapor hazırlama sürecinde hak, eşitlik ve adalet kavramlarına vurgu yapılabilir. Öğrencile-rin hazırladığı raporlarda toplumsal düzenin sürdürülmesini, temel hak ve sorumlulukların önemi açısından ifade etmeleri sağlanır (**SDB2.3**). Hazırlanan öğrenci raporları derecelen-dirme ölçeği ile değerlendirilebilir.

SB.6.4.3

Öğrenciler, verilen yazılı ve görsel kaynaklardan yola çıkılarak vatandaşlık haklarının kulla-nımında teknolojik gelişmelerin etkisini açıklar (**OB1, OB4**). Bu aşamada dijital kaynaklara da başvurulabilir (**OB2**). E-devlet, e-nabız, e-okul, EBA uygulamalarının bireylere sunduğu hizmetler ile ilgili haberler dijital kaynaklardan incelenerek haklar ile ilişkilendirilir.

Teknolojinin insan hayatına etkisi ile ilgili örnek olay veya hikâyeler 5N1K soruları doğrultu-sunda incelenir. Öğrencilerin örnek olaylardan ve kamu hizmeti sunan dijital uygulamalara yönelik incelemelerden hareketle dijitalleşme ve teknolojik gelişmelerin hakların kullanı-mına etkileri hakkında sorular sormaları sağlanır (**E3.5, OB6**).

Dijitalleşme ve teknolojik gelişmelerin e-devlet, e-nabız, T.C. Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi(CİMER) hizmetleri gibi olumlu etkilerine ve siber zorbalık, kişisel verilerin güvenlik ve gizliliğinin tehlikeye girmesi gibi olumsuz etkilerine dair verilen kaynaklar grup çalışması ile incelenerek konuya ilişkin bilgi toplamaları sağlanır (**OB1**). Bu aşamada mahremiyet de-ğerine (**D8.2**) değinilerek sosyal medyada kişisel bilgi, belge ve fotoğraflarının erişilebilirli-ğini sınırlamanın ve kişisel bilgilerinin yer aldığı dijital araçları bilinçli ve güvenli bir şekilde kullanmanın önemi yaşanmış örnekler üzerinden açıklanır (**OB2, SDB3.3**). Ayrıca teknoloji kullanımının bağımlılığa dönüşmemesi için kontrollü kullanılması gerektiği vurgulanarak sağ-lıklı yaşam değeri üzerinde durulur (**D13.3**).

Öğrencilerin vatandaşlık haklarının kullanımında dijitalleşme ve teknolojik gelişmelerin olumlu ve olumsuz yönlerini, münazara tekniği kullanılarak güncellik ve bilimsellik açısın-dan değerlendirmeleri sağlanır (**E3.11, SDB2.2**).

Münazara sürecinde sunulan bilgilerin güncellik ve bilimselliği değerlendirilerek dijital ve teknolojik gelişmelerle bunların haklar üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerinden hangisi-nin daha fazla öne çıktığına yönelik çıkarımlar yapmaları sağlanır (**E3.4**). Münazara süreci, öğretmen tarafından gözlem formu, kontrol listesi veya derecelendirme ölçeği; öğrenciler tarafından öz ve akran değerlendirme formları ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Yönetimin karar alma süreçlerini etkileyen “siyasi partiler, STK, medya” kavramlarını tanı-tan dijital pano hazırlayabilir.

Yüksek Seçim Kurulunun yayınladığı seçime ilişkin görseller ve kamu spotları incelenebi-lir.

Kendi sivil toplum kuruluşunu tasarlamaları (hangi alanda hizmet verecekleri, amaçları, etkinlikler, logosu) istenebilir.

Sosyal medyanın vatandaşlık haklarını kullanma ve haklar üzerindeki olumlu veya olumsuz etkisi konusunda sunum hazırlayabilir.

Günlük yaşamında karşılaştığı bir sorunun çözümünde kamuoyu oluşturmak isteyen bir vatandaş olarak medyayı bu amaçla nasıl kullanabileceğine dair literatür taraması yapabilir. Bir hakkın kullanılması, sınırlandırılması veya ihlalinin, bir sorumluluğun yerine getirilmesi veya getirilmemesinin toplumsal düzen üzerindeki etkisine yönelik seminer verebilir. Dijitalleşme ve teknolojik gelişmelerin vatandaşlık haklarına etkilerine yönelik farklı bakış açılarını yansıtan çizgi roman tasarlayabilir.

Destekleme Yönetimin karar alma sürecini etkileyen unsurlarla ilgili kavram karikatürleri incelenebilir. Toplumsal düzeni sağlayan temel hak ve sorumluluklar ile ilgili görsel boyama, eşleştirme çalışmaları yapılabilir. Kamu hizmeti veren dijital uygulamaların kullanım aşamaları şemalar üzerinde gösterilebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

6. SINIF

5. ÖĞRENME ALANI: HAYATIMIZDAKİ EKONOMİ

Bu öğrenme alanında öğrencilerin ülkemizin kaynakları ile ekonomik faaliyetler arasındaki ilişkiyi çözümleyebilme, ekonomik faaliyetler ile meslekler arasındaki ilişkiye yönelik çıkarımda bulunabilme, tasarlanan bir ürünün yatırım ve pazarlama sürecine ilişkin proje hazırlayabilmelerine yönelik bilgi ve beceriler kazanmaları amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 18

**ALAN
BECERİLERİ**

SBAB4. Değişim ve Sürekliliği Algılama (SBAB4.3. Değişim ve Sürekliliğin Geleceğine Yönelik Kanıt, Gözleme veya Deneyime Dayalı Öngöründe Bulunma) (SB.6.5.2)
SBAB6. Girişimcilik (SB.6.5.3)

**KAVRAMSAL
BECERİLER**

KB.2.4. Çözümleme (SB.6.5.1)

EĞİLİMLER

E1.4. Kendine İnanma (Öz Yeterlilik), E1.5. Kendine Güvenme (Öz Güven), E2.3. Girişkenlik, E2.5. Oyunseverlik, E3.3. Yaratıcılık, E3.11. Özgün Düşünme

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri**

SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği, SDB3.1. Uyum, SDB3.2. Esneklik, SDB3.3. Sorumlu Karar Verme

Değerler

D3. Çalışkanlık, D6. Dürüstlük, D19. Vatanseverlik

Okuryazarlık Becerileri

OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER**

Görsel Sanatlar, Bilişim Teknolojileri ve Yazılım, Teknoloji ve Tasarım

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER**

SBAB11. Coğrafi İçerikli Tablo, Grafik, Şekil ve Diyagram Becerisi
SBAB10. Harita, SBAB2.6. Kanıtı Dayalı Ürün Oluşturma ve Paylaşma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

- SB.6.5.1. Ülkemizin kaynakları ile ekonomik faaliyetler arasındaki ilişkiyi çözümleyebilme
- Ülkemizin kaynakları ve ekonomik faaliyetlerin özelliklerini belirler.
 - Ülkemizin kaynakları ve ekonomik faaliyetler arasındaki ilişkileri belirler.
- SB.6.5.2. Ekonomik faaliyetler ve meslekler arasındaki ilişki hakkında çıkarımda bulunabilme
- Gözlem ve deneyimlerinden yola çıkarak ekonomik faaliyetler ve meslekleri ilişkilendirir.
 - Ekonomik faaliyetlerdeki değişime bağlı olarak gelecekte ortaya çıkabilecek meslekler hakkında çıkarımda bulunur.
- SB.6.5.3. Tasarladığı bir ürün için yatırım ve pazarlama proje önerisi hazırlayabilme
- Tasarladığı bir ürün için yatırım ve pazarlama projelerini sorgular.
 - Tasarladığı ürünün yatırım ve pazarlama alanlarına ilişkin gözlemlerine dayalı tahminlerde bulunur.
 - Olası riskleri değerlendirerek tasarladığı ürünün yatırım ve pazarlama alanlarının belirlenmesine gerekçe sunarak karar verir.
 - Tasarladığı ürünün yatırım ve pazarlama aşaması için gerekli kaynakları yönetir.
 - Tasarladığı ürün için yatırım ve pazarlama proje öneri raporu oluşturur.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Ülkemizin Kaynakları ve Ekonomik Faaliyetler
Ekonomik Faaliyetler ve Meslekler
Tasarlanan Bir Ürünün Yatırım ve Pazarlama Süreci

Anahtar Kavramlar

doğal kaynak, ekonomik faaliyet, meslek, pazarlama, tasarım, üretim-dağıtım-tüketim, yatırım

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu öğrenme alanında yer alan öğrenme çıktılarının değerlendirilmesi için kontrol listesi, gözlem formu, anekdot kaydı, derecelendirme ölçeği, kavram haritası, zihin haritası, performans görevi, analitik ve bütüncül dereceli puanlama anahtarı kullanılabilir.

Performans görevi: Ülkemizdeki doğal kaynaklar ve bu kaynaklarla ilgili öne çıkan ekonomik faaliyetleri gösteren bir harita çizimleri veya dijital harita oluşturmaları görevidir.

Performans görevi: Gelecekte ortaya çıkabilecek mesleklerle ilgili olarak gelecekte bu güne bir mektup veya kartpostal hazırlama görevidir.

Performans görevi: Bir yatırım ve pazarlama projesi hazırlama görevidir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin doğal kaynaklar, ekonomik faaliyetler, meslekler ve bir ürünün üretim, dağıtım ve tüketim süreci ile ilgili temel düzeyde bilgilere sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilerden doğal kaynaklara örnek vermeleri veya sunulan görsellerde hangi doğal kaynakların yer aldığını açıklamaları istenir.

Öğrencilerden ekonomik faaliyetlere örnek vermeleri istenir. Ekonomik faaliyetlerle ilgili olabilecek mesleklerle ilgili eşleştirme etkinlikleri yapılır.

Öğrencilerden üretim, dağıtım ve tüketim aşamalarına örnek vermeleri istenir. Örnek bir ürün üzerinden üretim, dağıtım ve tüketim ağını anlatmaları istenir.

Köprü Kurma

Öğrencilerden çevrelerindeki toprak, su, orman ve maden kaynaklarına dayalı ekonomik faaliyetlere örnek vermeleri istenir. Öğrencilere ailelerinde çalışan bireylerin hangi ekonomik faaliyet alanıyla ilgilendikleri sorulur. Ülke ekonomisine katkı sağlamak için çevrelerinde

geliştirilmesini düşündükleri ekonomik faaliyet alanları ve bunların ilgili olduğu doğal kaynaklarla ilgili sorular sorulur.

Öğrencilerden yakın çevrelerinde çalışan kişilerin meslekleri ve bu mesleklerin bulunduğu ekonomik faaliyetlere örnekler vermeleri istenir. Gelecekte yapmayı düşündükleri meslekler ve bu mesleklerin ilgili olduğu ekonomik faaliyetler sorulur. Gelecekte ortaya çıkabilecek ekonomik faaliyet alanları ve bu faaliyetlere dayalı ortaya çıkabilecek mesleklerle ilgili tahminde bulunmaları istenir.

Öğrencilerden yakın çevrelerinde üretilen bir ürünün yatırım ve pazarlama süreçlerine ilişkin örnek vermeleri istenir. Satın aldıkları bir ürünün geçtiği yatırım ve pazarlama sürecine ilişkin açıklamalar yapmaları sağlanır.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

SB.6.5.1

Yazılı ve görsel kaynaklar üzerinden ülkemizin doğal kaynakları ve bu kaynaklara dayalı olarak yapılan ekonomik faaliyetler incelenir (**OB1, OB4**). İncelemeler yapılırken dijital kaynaklardan da faydalanılabilir (**OB2**). Kaynaklar üzerinden öğrencilerden toprak, su, orman, maden kaynakları ile tarım, balıkçılık, mobilyacılık, madencilik, turizm gibi ekonomik faaliyetleri belirlemeleri istenir. Bu süreçte tablo, şekil veya grafiklerden yararlanılabilir (**SBAB11**).

Öğrencilerin performans görevi kapsamında ülkemizdeki doğal kaynaklar ve bu kaynaklarla ilgili öne çıkan ekonomik faaliyetleri gösteren bir harita çizmeleri veya dijital harita oluşturmaları sağlanır (**E3.11, E3.3, SBAB10**). Oluşturulan haritalar derecelendirme ölçekleri ile değerlendirilir. Verilen kaynaklar üzerinden bir ekonomik faaliyetin doğal kaynakları nasıl etkilediğine ilişkin tartışma teknikleri uygulanır (**SDB2.1**). Vatanseverlik değeri vurgulanarak öğrencilerin, kaynaklarımıza sahip çıkma bilinci kazanmaları sağlanır (**D19.3**). Tartışma süreçleri kontrol listesi, gözlem formu veya anekdot kaydı ile değerlendirilebilir. Öğrencilerden ülkemizdeki kaynaklar ve ekonomik faaliyetler arasındaki ilişkileri belirleyen kavram haritası oluşturmaları istenir.

SB.6.5.2

Öğrencilerden gözlemleri ve daha önce öğrendikleri bilgiler doğrultusunda bildikleri meslekleri paylaşmaları istenir (**SDB2.1**). Bu mesleklerin ilgili olabileceği ekonomik faaliyetleri tahmin etmeleri sağlanır. Yazılı ve görsel kaynaklar üzerinden ekonomik faaliyetleri ve bu faaliyetlerle bağlantılı olan meslekleri belirlemeleri istenir (**OB1, OB4**). Öğrencilerin ekonomik faaliyetler ve bu faaliyetlere dayalı mesleklerin korunarak geliştirilmesinin ülkemiz için önemini fark etmeleri sağlanır (**D19.3**). Bu süreçte dijital kaynaklardan da yararlanılabilir (**OB2**). Eğitsel oyunlar kullanılarak ekonomik faaliyetler ile meslekler ilişkilendirilir (**E2.5**).

Geçmişten günümüze ekonomik faaliyetler ve mesleklerde yaşanan değişimlere değinilir. Öğrencilerin ekonomik faaliyetlerde yaşanan değişim ve bu değişimler sonucunda ortaya çıkan yeni mesleklerle ilgili fikir taraması tekniği ile görüşleri alınır. Öğrencilerin ekonomik faaliyetlerdeki değişimin mesleklere etkisini çoklu bakış açısıyla değerlendirmeleri sağlanır. Beyin fırtınası tekniği ile öğrencilerin ekonomik faaliyetlerdeki değişime bağlı olarak gelecekte ortaya çıkabilecek meslekler hakkında çıkarımda bulunmaları sağlanır (**SDB3.1**). Bu süreçte teknolojik gelişmeler, yapay zekâ ve dijitalleşmenin gelecekte ortaya çıkabilecek mesleklere etkisi göz önünde bulundurulur. Öğrencilerden performans görevi kapsamında gelecekte ortaya çıkabilecek mesleklerle ilgili olarak gelecekte bugüne bir mektup veya kartpostal hazırlamaları istenir (**E3.11, E3.3, SDB2.1**). Bu ürünler bütüncül dereceli puanlama anahtarı aracılığı ile değerlendirilebilir.

SB.6.5.3

Grup çalışması yoluyla öğrencilerden çevrelerindeki kaynak ve faaliyet alanlarını dikkate alarak ekonomiye katkı sağlayabilecek bir ürün tasarlamaları istenir (**SDB2.2**). Gruplara yazılı ve görsel kaynaklar sunularak öğrencilerin bir ürünün tasarlanma sürecine yönelik bilgi edinmeleri sağlanır (**OB1, OB4**). Bu süreçte dijital kaynaklardan yararlanılabilir (**OB2**). Ürünün tasarlanması,

yatırım ve pazarlanmasına ilişkin örnek araştırma geliştirme (AR-GE) çalışmalarına ve inovasyon süreçlerine değinilir. Graplardan edindikleri bilgiler doğrultusunda ürünü tasarlamaları, tasarladıkları ürünü ekonomiye kazandırmak amacıyla performans görevi kapsamında bir yatırım ve pazarlama projesi hazırlamaları istenir **(E2.3, E3.3, E3.11, SBAB2.6)**. Bu süreçte çalışkanlık değeri vurgulanarak öğrencilerin grup içi etkinliklerdeki sorumluluklarını yerine getirmeleri sağlanır **(D3.4)**. Verilen kaynaklar üzerinden örnek yatırım ve pazarlama projeler sorgulanır.

Öğrencilerden inceledikleri kaynaklardan ve gözlemlerinden yola çıkarak tasarladıkları ürün için yatırım ve pazarlama alanlarını tahmin etmeleri istenir.

Tasarladıkları ürünün yatırım ve pazarlama sürecine ilişkin çevrelerindeki deneyimli girişimciler okula davet edilir ya da öğrencilerden deneyimli girişimciler ile röportaj yapmaları istenir **(SDB2.1)**. Kaynaklardan ve girişimcilerin deneyimlerinden edindikleri bilgiler doğrultusunda yatırım ve pazarlama projelerinin olası risk durumları belirlenir. Güçlü-zayıf yönler-fırsatlar-tehditler (GZFT) formu ile olası riskler ve fırsatlar değerlendirilerek yatırım ve pazarlama alanlarına karar verilir **(SDB3.3)**.

Öğrenci grupları tarafından tasarlanan ürünün yatırım ve pazarlaması için gerekli olan araç gereç, malzeme, sermaye ve işgücü gibi kaynaklar, incelenen örnek projeler üzerinden belirlenir.

Öğrencilerin drama, rol oynama gibi teknikler ile bütçe sorumlusu, malzeme yöneticisi, insan kaynağı uzmanı gibi roller almaları sağlanarak iş birliği, liderlik ve iletişim becerilerini geliştirmeleri sağlanır **(SDB3.2)**. Graplardan tasarladıkları ürünün yatırım ve pazarlama sürecini yansıtan bir proje raporu hazırlamaları ve sunmaları istenir **(E1.4, E1.5)**. Bu süreçte pazarlama stratejilerine yer verilebilir. Ürünün pazarlama sürecinde tüketiciyi yanıltıcı tutum ve davranışlardan kaçınılmasına dikkat edilerek ürün her yönüyle tanıtılır. Bu süreçte söz ve davranışlarında tutarlı, tarafsız, doğru ve güvenilir olmanın önemi üzerinde durularak dürüstlük değerine vurgu yapılır **(D6.2)**. Grupların yürüttükleri proje süreçleri analitik dereceli puanlama anahtarı ile sunum süreçleri kontrol listeleri ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Ülkemizin kaynakları ile ilgili gelecekte ortaya çıkabilecek ekonomik faaliyetlere yönelik araştırma yapmaları ve sunum hazırlamaları istenebilir.

Ekonomik faaliyetlerle ilgili gelecekte ortaya çıkabilecek mesleklere yönelik araştırma yapmaları ve sunmaları sağlanabilir. "Unutulmaya yüz tutmuş meslekler" ile "Geleceğin meslekleri" nin karşılaştırıldığı bir infografik hazırlamaları istenebilir.

Yatırım ve pazarlamaya ilişkin tasarlanan ürünün prototip olarak ortaya konması sağlanabilir. Çevrelerindeki yatırım ve pazarlama faaliyetlerinin yürütüldüğü bir üretim alanını ziyaret edip yatırım ve pazarlama ağı hakkında bilgi toplayarak bir rapor hazırlamaları istenebilir.

Destekleme Ülkemizin kaynakları ile ekonomik faaliyetler arasındaki ilişkiyi gösteren görseller aracılığıyla öğrenme desteklenebilir. Ülkemize ait bir kaynak ve o kaynağa dayalı yapılan ekonomik faaliyete yönelik bir görsel çizimleri istenebilir.

Ekonomik faaliyetler ve mesleklerle arasındaki ilişkiyi ortaya koyan dijital içeriklerle öğrenme desteklenebilir.

Öğrencilerden ailelerinde veya yakın çevrelerindeki bir kişinin mesleği ve mesleğin ilgili olduğu ekonomik faaliyetle ilgili bilgi toplamaları istenebilir.

Öğrencilerden yatırım ve pazarlaması yapılan ürünlere örnekler vermeleri istenebilir.

Yakın çevrelerindeki yatırım ve pazarlama süreçlerinin yürütüldüğü faaliyet alanlarına örnek vermeleri istenebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

6. SINIF

6. ÖĞRENME ALANI: TEKNOLOJİ ve SOSYAL BİLİMLER

Bu öğrenme alanında öğrencilerin ulaşım ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin kültürel etkileşimdeki rolü ile fikrî mülkiyet hakları ve bu haklara riayetin önemi konularına yönelik bilgi ve beceriler kazanmaları amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 11

**ALAN
BECERİLERİ**

**KAVRAMSAL
BECERİLER**

KB2.13. Yapılandırma (SB.6.6.1)
KB2.6. Bilgi Toplama (SB.6.6.2)

EĞİLİMLER E3.4 Gerçeği Arama, E3.10. Eleştirel Bakma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri**

SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme Becerisi), SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği, SDB3.3. Sorumlu Karar Verme

Değerler

D5. Duyarlılık, D6. Dürüstlük, D19. Vatanseverlik

Okuryazarlık Becerileri

OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER**

Bilişim Teknolojileri ve Yazılım

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER**

-

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

SB.6.6.1. Ulaşım ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin kültürel etkileşimdeki rolünü yapılandırabilme

- Ulaşım ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin kültürel etkileşimdeki rolüne yönelik nedensel ilişkileri ortaya koyar.*
- Ulaşım ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin kültürel etkileşimdeki rolüne ilişkin anlamlı bir bütün ortaya koyar.*

SB.6.6.2. Bir ürün veya fikrin telif ve patent süreçleriyle ilgili bilgi toplayabilme

- Bir ürün veya fikrin telif ve patent süreçleriyle ilgili bilgi toplayacağı kaynakları belirler.*
- Bir ürün veya fikrin telif ve patent süreçleriyle ilgili bilgileri belirlediği kaynaklardan toplar.*
- Bir ürün veya fikrin telif ve patent süreçleriyle ilgili topladığı bilgileri doğrular.*
- Bir ürün veya fikrin telif ve patent süreçleriyle ilgili doğruladığı bilgileri kaydeder.*

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Ulaşım ve İletişim Teknolojilerinin Kültürel Etkileşimdeki Rolü
Telif ve Patent Süreci

Anahtar Kavramlar

emek, fikir, fikrî mülkiyet, iletişim, marka, patent, telif, tescil, ulaşım

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu öğrenme alanında yer alan öğrenme çıktıları; infografik, derecelendirme ölçekleri, kontrol listeleri ve performans görevi kullanılarak değerlendirilebilir.
Performans görevi: Bir ürün veya fikrin telif ve patent süreçlerini yansıtan bir rapor hazırlama ve sunma görevidir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin güncel ve yaygın ulaşım ve iletişim araçları konusunda bilgi sahibi olduğu, icat, buluş, teknoloji, ürün, üretim, kültür, hak ve sorumluluk kavramlarını bildiği kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilerin güncel ve yaygın ulaşım ve iletişim araçları, icat, buluş, teknoloji, ürün, üretim, kültür, hak ve sorumluluk kavramlarına dair bilgi düzeyleri açık uçlu sorular kullanılarak değerlendirilir.

Köprü Kurma

Öğrencilerin günlük hayat ve kültürün, ulaşım ve iletişim teknolojilerindeki hızlı değişimden nasıl etkilendiği hakkındaki görüşleri alınır.

Öğrencilere dünyanın farklı yerlerinde yaşayan tanıdıklarıyla nasıl iletişim kurdukları ve onlarla ne sıklıkla görüştükleri sorulur.

Öğrencilere hikâye, roman yazma veya şarkı besteleme gibi bir ideallerinin olup olmadığı ve bu ideallerini gerçekleştirdiklerinde fikrî mülkiyet haklarını nasıl koruyabileceklerini bilip bilmedikleri sorulur.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

SB.6.6.1

Öğrencilerden ulaşım ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin kültürel etkileşim ve değişimdeki rolünü yazılı ve görsel kaynaklardan yararlanarak belirlemeleri istenir (**OB1, OB4**). Bu süreçte dijital kaynaklardan da yararlanılabilir (**OB2**). Ulaşım ve iletişim sistemlerinin gelişmesi, bilgi ve haber kaynaklarının çeşitlenmesi, bu kaynaklara erişimin hızlanması ve çevrim içi platformların yaygınlaşmasının kültürel etkileşim ve değişimdeki rolünü, nedenleriyle ortaya koymaları sağlanır (**E3.4, SDB3.3**). Bu süreçte değişimin neden ve sonuçları balık kılçığı tekniği kullanılarak belirlenebilir. Ulaşım ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin kültürel değişimdeki etkisine günlük yaşamdan ve yakın çevresinden örnekler vermeleri istenir.

Kültürün korunmasının neden önemli olduğu; ulaşım ve iletişim teknolojilerinin kültürümüz üzerindeki olumsuz etkilerinin nasıl azaltılabileceği, kültürün devamlılığının nasıl sağlanabileceği **(D5.1, D19.1)** konularında duyarlılık değeri ve vatanseverlik değeri bağlamında fikir yürütülür. Bu süreçte beyin fırtınası ya da zihin haritası tekniklerinden yararlanılabilir. Ulaşım ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler ile çevrim içi platformların **(OB2)** yaygınlaşmasının kültürel değişim üzerindeki etkileri, şablon olarak sunulan infografik üzerinde belirtilir.

SB.6.6.2

Öğrencilerin, verilen yazılı ve görsel kaynakları inceleyerek bunlar arasından bir ürün veya fikrin telif ve patent süreçleriyle ilgili bilgi toplamada kullanabileceği kaynakları belirlemeleri sağlanır **(OB1, OB4, SDB1.2)**. Bu süreçte dijital kaynaklardan faydalanılabilir **(OB2)**.

Belirlenen kaynaklar üzerinden telif ve patent süreçleriyle ilgili bilgi toplanır **(OB1, OB2)**. Telif ve patent süreçlerinin ülkemiz ve ekonomimiz için neden önemli olduğu, telif ve patent haklarına uymanın gerekliliğiyle **(D6.2)** ilgili beyin fırtınası yapılır **(SDB2.1)**. Bu süreçte Türkiye Cumhuriyeti Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına bağlı Türk Patent ve Marka Kurumunun hizmetlerine değinilir.

Öğrencilerden bir ürün veya fikrin telif ve patent süreçleriyle ilgili ulaşılan bilgileri en az üç farklı kaynakla karşılaştırarak doğrulamaları istenir **(E3.10)**.

Performans görevi kapsamında öğrencilerden edindikleri bilgilerden yararlanılarak grup çalışması yolu ile bir ürün veya fikrin telif ve patent süreçlerini yansıtan bir rapor hazırlamaları ve sunmaları istenir **(SDB2.2)**. Hazırlanan raporlar derecelendirme ölçeği; sunumlar ise kontrol listesi ile değerlendirilebilir.

FARKLIlaştırma

Zenginleştirme

Ulaşım ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin kültürler üzerinde yaratacağı olumlu ve olumsuz sonuçlarını anlatan dijital çizgi roman yazmaları istenebilir.

Ulaşım ve iletişim teknolojilerinde gelecekte meydana gelebilecek gelişmeler üzerinde düşünerek bu teknolojilerin gelecek kültürleri nasıl etkileyebileceğine dair çıkarımda bulunmaları istenebilir.

Ülkemizde ve dünyanın farklı ülkelerinde bir yılda alınan patent sayıları ile ilgili bilgi toplanarak bu patentlerin hangi alanlarda alındığı ile ilgili frayer diyagramı oluşturulması istenebilir.

Destekleme

Ulaşım ve iletişim araçlarının kültürel değişime etkileri animasyonlar, filmler, eğitici videolar gibi dijital içeriklerle incelenebilir.

Telif ve patent süreçlerini özetleyen animasyonlar kullanılabilir.

Telif ve patent gerektiren ürünlerin sınıflandırılmasına yönelik eşleştirme kartları gibi somutlaştırıcı etkinlikler yapılabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

